

vernike. V nadškofiji pa so bile zelo žalostne razmere. Celo vrsto krajev ter župnij so kar prisilili, da so morale postati rusko-pravoslavne vere. Ljudje so se ustavljali, a zato so jim odvzeli posestva in jih zapirali. Kmetje so s solzami v očeh tožili svojemu nadpastirju svojo veliko bol. Ta jih je sicer tolažil, a pomagati si ni vedel. Konstantin Lubienski jim je pa kar naravnost svetoval, naj gredo do samega carja in prosijo, da se ne dela njihovih vesti tako nasilje. Odposlanstvo teh rusinskih kmetov je vzbudilo v glavnem mestu veliko pozornost, a ravno tako tudi oni, ki je to nasvetoval. Že tri dni potem je prejel povelje, da mora v pregnanstvo, v katerem je pa zopet z apostolsko gorečnostjo deloval za duše.

Vendar pregnanstvo ni trajalo dolgo, ker ga je pozval nek sorodnik s carjevim poveljem k svoji smrtni postelji. Ker ga je kmalu nato pozvala k sebi tudi neka težko bolana sorodnica, ki je živela na Nemškem, se mu je izpolnila dolga želja, da je dobil, četudi z velikimi težavami potni list za inozemstvo. To priložnost je med drugimi porabil, da je šel v Rim. Tam je bil trikrat sprejet od papeža Pija IX., kateremu je natančno popisal težave katoličanov na Poljskem in Ruskem. Papež je Konstantina imenoval tudi za škofa v škofiji Sejna, ki je bila že 17 let brez pastirja.

Sedaj se je začelo za Konstantina življenje, ki je bilo pravo mučeništvo. Bilo je treba v škofiji popraviti, kar se je zamudilo v 17 letih, kar je zahtevalo velikanskega dela in naporov. Razven tega pa se je moral boriti proti sovražnikom katoliške Cerkve in poljskega naroda. Ker je nekoč v ječi dva vstaša pripravil na smrt in je pustil ob njuni smrtni uri v cerkvi moliti, je bil pozvan pred carjevega namestnika. Dve uri sta si stala nasproti in zvit Muraviev je moral pozneje priznati, da samo treh ljudi ni mogel vjeti pri besedi in da je bil prvi med temi škof Konstantin. — Med tem je postajalo pregnanstvo kat. Cerkve na Poljskem vedno hujše. Cerkveno premoženje so plenili, redovnike pregnjali, vsako občevanje s papežem so prepovedali. V Petrogradu so ustanovili za katoliško Cerkev cerkveni svet, v katerega naj bi poslal vsak škof svojega zastopnika. Škof Konstantin ni za gotovo vedel, ali je to od papeža dovoljeno ali ne in je zato nazadnje le poslal svojega zastopnika. Ko mu je pa papež naznanil, da se s tem ne strinja, je svojega odposlanca odpoklical, ljudstvo pa je prosil v pastirskem listu odpuščanja za pohujšanje, ki mu ga je dal. Ravno tako je prosil za odpuščanje papeža. Papež Pij IX. pa je v ginljivi okrožnici pohvalil njegovo pokorščino in ga potolažil.

Škof je pa tudi vedel, kaj ga radi tega koraka čaka. Bil je pripravljen na vse. Ni se motil. Zadnji dan meseca majnika, ki ga je Konstantin leta 1869 posebno goreče obhajal, je stopil v njegovo stanovanje ruski general, ki mu je zaukazal, da mora takoj z njim v pregnanstvo. Še toliko časa niso pustili škofu, da bi še enkrat opravil daritev sv. maše. V svoji kapelici je lahko zmo-

lil v naglici še zahvalno pesem »Te Deum«, Češčena bodi kraljica in je podelil svoji škofiji zadnji blagoslov. Nato so ga vojaki dvignili v kočijo in ga odpeljali.

3. junija je prišel škof v mesto Orel. Poveljnik pa mu ni pustil, da bi prenočil v kakem hotelu, temveč ga je vzel v svojo lastno hišo. Tu so napadle Konstantina po neki jedi grozne bolečine v želodcu. Kljub temu so pot nadaljevali. V Moskvi je škof prosil za zdravnika in duhovnika, a je moral brez obeh nadaljevati svojo pot v pregnanstvo. V Nižjem Novgorodu pa je postal tako slab, da pota ni mogel nadaljevati. Sedaj so vendar poklicali zdravnike, ki so ugotovili legar. Isto je moral podpisati tudi duhovnik Orlicki, ki so ga pustili k škofu. Ko je Konstantin zagledal duhovnika, se je razjokal, ga pri tgnil k sebi in objel. Govoriti pa ni mogel, ker je imel jezik od groznih bolečin čisto sežgan, tudi sv. obhajila ni mogel sprejeti. Trpel je grozne bolečine v želodcu in trebuhu, dokler ni dne 16. junija leta 1869 v 44. letu starosti izdahnul svojo dušo kot mučenik. Kot mučenik, ker je ugotovljeno, da je bil zastrupljen z arsenikom in je bila njegova smrt posledica tega zastrupljenja.

Koliko je škof Konstantin pretrpel za svojo vero! Mi se pa včasih bojimo že kakega malega posmeha in zaničevanja radi Kristusove resnice in bi se najraj-

ši s svojo vero skrili pod zemljo. Da bi živelo tudi v nas nekaj mučeniškega poguma!

*

Proglasitev Don Boska — blaženim. V nedeljo dne 2. junija je bil z velikimi slovesnostmi proglašen blaženim Don Bosko, ustanovitelj salezijancev in velik dobrotnik mladine. V cerkvi sv. Petra je bilo zbranih okoli 70.000 vernikov, med njimi gotovo 20.000 njegovih duhovnih sinov iz vseh delov sveta. Ko se je prečitelo papeževo pismo o svetem življenju in junaških čednostih Don Boska, je padel zastor in nad glavnim oltarjem se je prikazala med lisoči električnih lučic slika Don Boska v nebeški slavi. Vsa cerkev je v globoki ginjenosti zapela zahvalno pesem »Te Deum«. Popoldne je prišel v baziliko tudi sv. Oče Pij XI., da je počastil novega blaženega in se priporočil njegovim priprošnjim. — Ustanova Don Boskova ima sedaj 870 zavodov, 518 moških, 351 ženskih. V teh zavodih se odgaja 210.000 dečkov in 141.000 deklic. Salezijanci delujejo zelo uspešno tudi v misijonih. Imajo sami tudi 24 tiskarn s katerimi skrbijo za dober tisk. Salezijancev je danes 8016, med katerimi je več škofov in 1 kardinal, namreč: Avgust Hlond na Poljskem. Redovnic Marije Pomočnice pa je 6305. Vse to je delo goreče duše Don Boskove.

NOVICE

Letošnji novomašniki. V mariborski stolnici bo letos na Petrovo posvečenih sedem novomašnikov: Hanželič Rudolf, Klemenc Joško, Koren Mansvet kapucin, Ledinek Maks, Lesjak Drago, Lončar Frančišek kapucin, Vodeb Ivan. — Nove sv. maše bodo obhajali v juliju in avgustu.

10letnica osvobojenja Mežiške doline. V nedeljo dne 9. junija, smo proslavljali 10letnico osvobojenja Mežiške doline. Proslava je bila dobro obiskana od kmetskega naroda iz cele Dravske doline, gostov iz Maribora in številnih zastopnikov uradništva ter raznih organizacij. Po slovesnem sprejemu na kolodvoru je bila služba božja na glavnem trgu, kjer je zboroval pozneje tudi ljudski tabor. Tabor je otvoril domači gospod župnik Rehar, ki je pozdravil vse navzoče in posebej še zastopnika oblasti in razne slične goste iz vseh krajev. Slavnostni govor je govoril gospod mariborski profesor dr. Franc Sušnik. V kratkih in jedrnatih besedah je podal zgodovino bojev za osvoboditev jugoslovanskega dela Koroške. Z veličastnega tabora je bila odposlana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Govorili so še v imenu koroških dobrovoljcev g. Pavlica iz Maribora o Malgajevem spomeniku dr. Mejak, domačin Rajko Kotnik iz Guštajua, general Maister in še razni drugi. Proslave se je udeležil tudi brat za svobodo Mežiške doline padlega Malgaja.

60letnica obstoja gimnazije v Ptujju.

Kakor je »Slovenski Gospodar« že ponovno javil, smo slavili v Ptujju 8. in 9. junija 60letnico obstoja ptujske gimnazije. Jubilej je bil združen s službo božjo v župni cerkvi, katero je daroval dolgoletni profesor ptujske gimnazije gospod Kolarič. Slavnostni govor o zgodovini zavoda je podal gospod ravnatelj dr. Komljanec. Proslava je bila združena z razstavo ročnih del. Slavnostnega obeda v Društvenem domu se je udeležilo nad sto vabljenih gostov, med njimi prosvetni inspektor iz Maribora dr. Franc Kotnik, vseučiliški profesor iz Ljubljane dr. Hadži, ptujski župan Mihael Breščič, okrajni glavar dr. Vončina, vpokojeni minister Vesenjak, podžupan Pirih in grof Herberstein. Poslala se je udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, pozdravna brzojavka pa prometnemu ministru dr. Korošču, čegar lepo pozdravno pismo se je tudi prečitelo pri obedu.

Roparski umor v Hočah. V nedeljo dne 9. junija 1929 zjutraj so našli umorjeno samsko 72 let staro posestnico Elizabeto Viher v Pivoli št. 80 pri Hočah. Z lato, ki je okrvavljena ležala poleg nje, jo je zlobnež udaril po glavi, da je počila lobanja, tudi obleko je imela vso raztrgano. Vrata v hišo so bila zlomljena, po hiši vse preiskano in razmetano. Pred tremi tedni po noči od binkoštnih sobote na nedeljo jo je nekdo v hiši napadel in natepel, da je bila vsa modra po licu. Ter ji vzel 700 Din in obleko. Nekaj dni po tem napadu je hodila spat k sosedu, potem pa zopet doma. Zadnjo noč je baje spala zunaj v šupi, umorjeno so našli ležečo na trati pred hišo. Živela je sama za se nekoliko čudaško življenje ter je bila zelo

skrbna za denar. Za hudobnežem še ni sledu. Je-li hudobnež iskal denar ali hranilne knjižice, ali je bil kak drug povod za strašni zločin, bo pojasnila preiskava. Med ljudstvom je vzbudilo grozno dejanje veliko razburjenje.

Cerkveni rop. Od Sv. Jurija ob Taboru nam poročajo: Pri nas so ljudje zelo razburjeni, ker je dobila župna cerkev obisk cerkvenih roparjev, ki so odnesli iz nabiralne pušice 300 Din in iz cerkvene shrambe dragocen kelih. V noči od pondeljka na torek od 3. na 4. junija so skušali doslej neodkriti lopovi z žrdjo dvigniti z žagreda omrežje na oknu, da bi vdrli od tamkaj v cerkev. Skozi vrata zakristije niso mogli v cerkev, ker se vrata niso udala. Podali so se v cerkev preko prižnice, kamor vodijo stopnice v zakristije. Na prižnici so odbili razpelo, da je padlo v cerkev, nato pa boski odšli k velikemu oltarju, kjer so sodeč po sledovih rok hoteli vlomiti v tabernakelj, kar se jim pa ni posrelo. Pač pa so vlomili v puščico ob velikem oltarju in ukradli iz nje kakih 300 dinarjev nabranega denarja. Iz cerkve so se tatovi zopet preko prižnice podali v cerkveno shrambo nad zakristijo in tam iztaknili drag kelih, ki so ga vzeli s seboj.

Pozabljen jubilej — ali kaj? Po časopisih se v tem letu mnogo piše in poroča o raznih jubilejih. Ali bi ne bilo na svojem mestu, ko bi se obhajal letos na primeren način 100letni jubilej, na katerega nas spominja spomenik v Hudi Ljukni? Leta 1829, tako je brati tam, je bila dograjena cesta, ki gospodarsko veže dve prekrasni dolini, Šaleško z Mislinjsko, in to je gotovo dejstvo, ki nekaj pomeni. Merodajni možje v Velenju in Slovenjgradcu, zdramite se in mislite na to!

Zahvala. Ob priliki 40letnice zakona in 40letnice obstoja trgovine sva prejela od vseh strani toliko iskrenih častitk, da se ne moreva zahvaliti vsakemu posebej. Naj velja zahvala v »Slov. Gospodarju« vsem onim, ki so nama želeli vse najboljše k dvojnemu jubileju! Hvala vsem gratulantom! — Martin in Celestina Frece, Stara vas, Biljsko.

Obesil se je v Celju upokojeni uradnik v Celju, bivši kanclist Karol Novak.

Zgubljen. V nedeljo dne 9. t. m. se je izgubila na poti od Grušove do Sv. Petra srebrna ura. Ker je ura dragocen spomin, se pošten najditelj naproša, da jo vrne proti nagradi v knjigovoznico Tiskarne Sv. Cirila v Mariboru, Koroska cesta 1.

Odda se za svojega enoletni dečko. Naslov: Cilka Brence, služkinja, Teharje 25.

PUNIŠA RAČIČ — OBSOJEN.

Našim čitateljem je dobro znano, da se je vršila v Beogradu obravnava proti Puniši Račiču, Tomi Popoviču in Dragotinu Jovanoviču. Razprava se je vlekla radi zaslišavanja prič in govorov zagovornikov. V petek dne 7. junija je bila ob 11. uri predpoldne proglašena sledeča razsodba:

Obtoženi Puniša Račič se obsodi:

radi poizkušenege umora dr. Pernarja brez premisleka na 6 mesecev zaporu oziroma ječe;

radi nameravanega umora dr. Basarička brez premisleka na 20 let ječe;

radi nameravanega umora Iv. Grandje brez premisleka na 5 let ječe;

radi nameravanega umora Stjep. Radiča brez premisleka na 15 let ječe in

radi nameravanega umora Pavla Radiča brez premisleka na 20 let ječe, torej skupno na 60 let in 4 mesece ječe in 6 mesecev zaporu.

V smislu določil srbskega kazenskega zakonika pa se izpremeni ta kazena na najvišjo dopustno kazeno in sicer na 20 let težke ječe. Všteje se mu preiskovalni zapor 7 mesecev in 15 dni.

Toma Popovič in Jovanovič Dragutin, ki sta bila obtožena kot sokrivca, sta bila radi pomanjkanja dokazov — oproščena.

Obtoženci so vzeli razsodbo molče na znanje in so izjavili, da so ž njo zadovoljni. Toma Popovič in Jovanovič sta stopila k predsedniku senata in se mu zahvalila za pravično razsodbo. Odšla sta takoj iz sodnega poslopja, dočim je bil Puniša Račič odveden v njegovo celico.

Devet mladih volkov. Dva kmeta iz Mokroga pri Sarajevu sta prinesla dne 5. junija devet mladih volkov, katere sta ulovila v neki pečini. Zadnji čas so povzročili volkovi v okolici Sarajeva na živini mnogo škode in so si morali kmetje sami preganjati nevarno zverjad. Ujete mlade volčiče bodo poslali upravi bosanskega kopališča Ilidže — kjer bodo na upogled raznim gostom.

Pomenljiva 75letnica. V Avstriji se pripravljajo na veliko proslavo 75letnice, odkar je bila dograjena preko Semmeringa železnica. Gradba železnice preko visokega Semmeringa je bila dolgo let znamenitost, kojo so si hodili ogledovat tudi iz drugih evropskih držav. Ob priliki 75letnice se bodo predvsem spominjali pri delu vodilnega inženerja g. Ghege, ki ima tudi v mariborskem Magdalenskem predmestju svojo ulico.

Koliko žensk čaka v Evropi na zakon? Na sklep zakona čaka v Evropi 18 milijonov žensk.

Iz zvonika na pokopališče. Dne 6. junija je zvonil v Bocnu na Tirolskem v zvoniku 21letni Janez Wačinger. Radi neprevidnosti ga je zgrabila vrv, ga po tegnila 35 m v višino in je padel pri zvonikovi lini na pokopališče. Priletel na križ ter obležal pri priči mrtev.

Učenjak-kemik, ki se je sam zastrupil. Znanega kemika v Londonu Viljema Waringa so našli v delavnici nezavestnega. Prepeljali so ga v bolnico, a ga niso mogli obuditi k zavesti in je kmalu zatem umrl. Waring je bil bogataš in se je lotil raziskovanja kačjih strupov. Imel je posebno zbirko najbolj strupenih živih kač v Londonu in je delal vedne poskuse z učinkovitostjo kačjega strupa. Pred dnevi je razlagal svojim prijateljem, da se mu je posrečilo, da je izdelal protistrup, ki je najbolj učinkovito protisredstvo proti kačjemu piku. Te dni si je ubrizgnil sam najprej kačji strup in nato še novoiznajdeno sredstvo, da bi preiskusil uč-

nek na lastnem telesu. Kačji strup je deloval, protistrup ne in tako je postal neprevidni kemik žrtev poklica.

Smrt proslule zločinke. V bolnici v Filadelfiji v Severni Ameriki je umrla 52letna May Latimer, ki je prebila večino življenja radi raznih zločinov po ječah. Bila je iz irske družine, ki je pustila vzgojiti hčerko zelo skrbno. S 14. letom si je služila že sama kruh z goslanjem. Prišla je v London in se priključila družbi gledaliških igralcev, ki se je preselila iz Evrope v Ameriko. — Kot gledališka igralka je zašla v slabo družbo in imela večkrat opravka s kazenskimi paragrafi. Zagazila je celo tako daleč, da je postala poglavar vlomilske družbe. Za nekaj časa se je izkopala iz blata zločinstva, ker jo je poročil radi izredne lepote sin njujorškega milijonarja. Šele dobro leto po poroki so mu sorodniki odprli oči: kedo in kaj je bila poprej njegova sicer na zunaj od vseh oboževana soproga. Bogataš se je uveril, da ga je zapeljivka poročila z namenom, da ga izropa ob ugodni priliki in radi tega jo je pognal od sebe. Zapustila je Newjork in se preselila v Čikago med lopove in vlomilce. Nekaj let pozneje se je pojavila v Parizu v družbi nekega Edmunda Guerin, s katerim je vlomila v banko in odnesla 35 tisoč funtov sterlingov. Njenega pomagača Guerina je policija zaprla, vlomilka je pa še pravočasno pobegnila v London. Imela je toliko drznosti, da se je peljala iz Anglije nazaj v Pariz, kjer je poizvedovala, kako se godi zaprtemu Guerinu. Pri tej priliki je prišla policiji v roke in odsedela v ječi 5 let, njen ljubček in tovariš bi bil moral sedeti celo življenje v kazenski koloniji. Ko je presedela 5 let, se je preselila v London in živela skupaj z novim ljubimcem. Guerinu se je posrečilo, da je pobegnil, predno so ga prepeljali iz Pariza v kazensko kolonijo na otoku Nova Guineja. Ko je zagledal nekdanjo izvoljenko v rokah drugega, jej je grozil, a ga je ta spravila iz sveta in presedela radi tega 15 let ječe. Po prestani kazni je pobegnila iz Londona v Ameriko, kjer se je nameravala ponovno poročiti, a jo je zalotila bolezen, jo primorala v bolnico, kjer je umrla.

Štiri leta v ženski obleki. Pred štirimi leti se je izkrcał v Newyorku mlad Nemeč iz mesta Frankfurt. Kmalu je dognal, da zaslužijo v ameriškem vele mestu najboljše dekleta, ki so za kuharico ter sobarico obenem. Ker je bil čedno mladostnega obraza, se je preoblekel v brhko dekle. Kmalu je dobil v mestu Brooklyn pri starejši in ugledni družini službo sobarice in kuharice. Vedel se je tako vestno, postrežljivo ter marljivo, da je zaslužil na mesec pri prostem stanovanju ter preskrbi 80 do 120 dolarjev. Po štirih letih ženske službe pri eni in isti družini je zapustil Ameriko in se izkrcał v Hamburgu na Nemškem kot možki s 50 tisoč markami premoženja.

Od dimnikarskega vajenca do milijonarja. Čudna pota sreče so dovedla dimnikarskega vajenca Henrika Viljema Nightigalla na Angleškem do milijonarja. Ker je londonski mojster dimnikar z vajencem Henrikom slabo ter

surovo ravnal, je ta pobegnil in se je povspel v teku let do ugledne in od vseh spoštovane osebnosti. Dosegel je starost 93 let in ko so po smrti odprli njegovo oporoko, je zapustil svojcem: 200 hiš, velika posestva in 1 milijon funtov šterlingov gotovega denarja. V Kelmworthu, rojstnem mestu tega presrečnega človeka, pripovedujejo ljudje čudne zgodbe o porastu njegovega premoženja. Ko je dečko dopolnil 14 let, je stopil pri dimnikarju v nauk. Od mojstra je pobegnil po dveh letih in začel izvrševati dimnikarsko obrt kar na svojo roko. S 19 leti si je kupil hišico. Lastni dom je prodal po par letih in začel trgovati z raznimi stroji. Vzljubil je revno deklico, ki je stanovala v Moreton Pnikney in ni hotela skraja o njem prav ničesar slišati. Niti stopiti ni smel na posest, na kateri je bivala življenka. Mladi dimnikar je pa kratko in malo kupil to zemljo in dekle je moralo gledati, kako je zahajal vsaki dan na posestvo. Na ta način si je osvojil srce dekline in pozidal temelje nadaljnemu bogastvu. Nova železnica bi naj tekla po njegovem posestvu in Henrik ga je prodal za visoko svoto. Z izkupičkom je začel trgovati s posestvi in se povspel do milijonarja in uglednega moža.

Stanovanjske razmere v Moskvi. — Moskovski boljševiški dnevnik »Večernjaja Moskva« obravnava žalostne stanovanjske razmere v Moskvi in toži o neznosnosti, ki je zakrilita ravno v tem oziru. Dejstvo, da mora bivati po več familij v enem stanovanju s samo eno kuhinjo, je privedlo do tega, da se ljudje med seboj sovražijo in škodujejo eden drugemu, kjer le morejo. Stanovanci polivajo drug drugega z vročo vodo, piše ta list, ter se obmetavajo s pisiki, ponvami in drugim kuhinjskim orodjem. Pri kuhanju jedi in posebno še čaja privežejo ženske pokrove na kotličke, ako se mora odstraniti iz kuhinje le za en trenutek, fej že požene pri nezaprte posodi druga stranka v jed ali čaj kako nesnago. Radi tega pride dan na dan do pretepev. Stanovanje z dvema sobama in eno samostojno kuhinjo je za Moskvo posebnost in si kaj takega lahko privoščijo le bogatini.

Največje gledališče na svetu. Največje gledališče na svetu gradijo v ameriškem mestu Atlantic City. V ti novi zgradbi bo prostora za 40 tisoč oseb in na odru bo lahko naenkrat nastopilo 1500 igralcev. Ogromna stavba bo stala 224 milijonov Din.

Roparji na plesišču. Pred dnevi se doigrala v hotelu v okolici Čikage pristočno ameriška roparska zgodba. V hotelu je bila plesna prireditelja, na katero so bili povabljeni in so se je tudi udeležili le bogatejši sloji. Na plesnem venčku se je pojavilo 12 lepo oblečenih mladih moških pod vodstvom mladostnega dekleta. Štirje od plesalcev so začeli pri izhodu med seboj kramljati, drugi so se pomešali med veselo družbo. Voditeljica, ki se je pridno vrtela, je objela enega od plesalcev. Objem je bilo dano znamenje. Naenkrat je eden oddal strel iz revolverja proti stropu plesne dvorane. Koj za tem je zapazila plesna družba, da jo ogroža 12 tolova-

jev s samokresi. Plesalci in plesalke so se morale razvrstiti z dvignjenimi rokami ob steni. Dva tolovaja sta preiskala žepe gospodov, drugi so si prilastili dragoceni ženski nakit in prstane. Policist je zapazil slučajno drzno roparsko početje, potegnil samokres in ga hotel izprožiti. Predno je ustrelil, ga je smrtno pogodil eden od drznežev, ki je stražil izhod. Ko so roparji opravili svoj posel, so zapustili plesno dvorano in hitro poskakali z bogatim plenom v pripravljene avtomobile in se odpeljali neznano kam.

Strašna nesreča na odprtem morju. Te dni se je pripetila v Tihem Oceanu velika nesreča. Japonski parnik »Wugo Maru« je imel na krovu 700 potnikov, da jih prepelje iz Vladivostoka na obal Kamčatke. Med vožnjo je izbruhnil v strojnih prostorih ladje požar, ki je parnik uničil popolnoma. Ladje, ki so na klice: na pomoč hitele na kraj nesreče, niso rešile niti enega potnika ali mornarja. Potniki so bili Rusi in Japonci. Nesreča se je zgodila na popolnoma odprtem morju že bolj proti polotoku Kamčatka.

Pezor vzbujajoča aretacija. Dne 6. t. m. je vzbudila v Newyorku v najbolj razkošnem hotelu aretacija francoskega grofa Palignac, ki je bil družabnik šampanjec izvozne družbe. Aretiralo ga je 40 policijskih uradnikov, ker je osumljen, da je poglavar alkoholnih tihotapcev. Po aretaciji so zaplenili nepregledne zaloge utihotapljenega šampanjca.

Izredna razstava. Ameriški polkovnik Karl Lindberg je preletel na letalu pred dvema letoma kot prvi Ocean. Lindberga časti še danes Amerika kot polboga in prejema dan na dan darila. Te dni bo v mestu St. Louis otvorjena v tamošnjem muzeju razstava, kjer bo do na vpogled vsa Lindbergu podarjena darila, ki predstavljajo ogromno vrednost.

V ekspresnem vlaku in v letalu. — Amerikanci bodo otvorili dne 7. julija s pomočjo ekspresnih vlakov in letal zvezo med Newyorkom in St. Francisko. Ko bo legel mrak na zemljo, bodo potniška letala pristala na zemljo in potniki bodo lahko vstopili v pripravljen ekspresni vlak, kjer bodo spali v udobnem spalnem vozu do jutra in nato prestopili v aeroplane. Vožnja v vlak in letalu je preračunana s celo preskrbo na 350 dolarjev od Newyorka do St. Franciska. Potovanje bo trpelo 48 do 50 ur in bo radi hitrejšega prevoza v letalu skrajšano za 15 ur. Sedaj se vršijo poskusi, da se bo ujemale brez časovne zamude presedanje iz vlakov v letala in obratno.

50letnica gramofona. Dne 8. junija je minulo 50 let, kar je prvič v uredništvu ameriškega lista razkazal novoiznajdeni gramofon po celem svetu danes slavljeni in že nad 80 let stari Tomaž Alva Edison.

Svinjska dirka. Svet že pozna vse mo goče dirke, a nikdar še ni bilo slišati, da bi bili kje priredili dirko svinj. Svinjsko dirko pripravljajo v Mehiki. Za dirkanje učijo prašiče na ta način, da jih zaprejo v kletke, kjer živali sestradajo. Ko so lačne, da krulijo od

gladu, jim dajo duhati kako posebno privlačno jed. Posodo s hrano ednesejo daleč proč od kletke in jo nato odprejo. Si lahko predstavljamo, kako brzijo na vso moč izstradane svinje za jedjo.

Dviganje zlatega in srebrnega zaklada iz potopljene ladje. Pred sedmimi leti se je potopil ob angleški obali parnik »Egypte«, ki je vozil seboj za 2 milijoná funtov šterlingov razne zlatnine in srebrnine. Posebna francoska družba je že poskusila dvigniti zaklad s pomočjo nemških potapljačev. Izsledili so pod morjem ladjo, a v zakladnico ni so mogli prodreti. Družba bo poskusila, letošnjo poletje ponovno srečo z italijskimi potapljači.

PRI LASTNEM POGREBU ARETIRAN.

V Parizu so prijeli februarja letošnjega leta 28letnega šoferja Andreja Rimbault. Dokazala mu je policija več tatvin ter goljufij. Videl je, da bo moral v ječo in radi tega je porabil neopažen trenutek in hlinil, kakor bi bil nekaj požrl. Izpovedal je, da je pogoltnil iz obupa par bučik, ki mu povzročajo nepopisne bolečine po želodcu ter črevah. Policija ga je odpemila v bolnico. Proti večeru je prosil med glasnim stokanjem, naj ga pustijo na stranišče. Prošnji so ugodili. Predno so se zavedli bolniški strežniki: kako in kaj, je skočil šofer popolnoma zdrav pri oknu stranišča po strelovodu na dvorišče ter utekel. Ker je bil brez denarnih sredstev, je izmaknil v Parizu tovorni avtomobil in ga prodal za 4800 frankov. Radi tatvine je iz strahu pred zasledovanjem zapustil Pariz in pribežal v mesto Salon-sur-Marne. Ker je imel denar, se ga je oklenila kmalu njega vredna ljubica. Kot zakonski par sta se naselila v mestu Marson na reki Marni. Najela sta stanovanje pri starejših zakonskih. Vedla sta se mirno in vzgledno, da sta si pridobila popolno zaupanje starih. Na ta način sta izvedela za premoženje gospodarja in gospodinje. Lepega dne je izginilo s šoferjem in njegovo ljubico 160 tisoč frankov gotovine in raznih vrednostnih papirjev. Goljufa, tatova in roparja sta začela življenje polno razkošja. Šofer se je pa ljubice navolil, ravnal z njo slabo in jo slednjič v pijanosti premikastil, da mu je pobegnila. Vsa poznejša poizvedovanja za njo so ostala brezuspešna. Bal se je, da bi ga razžaljena ter ukanjena ženska ne izdala ter ovadila oblasti.

Po vseh večjih francoskih dnevnikih je razbobnal vest, da je umrl v bolnici in se bo vršil pogreb ob 9. uri predpoldne. Uverjen je bil, da bo prišla vsaj na pogreb njegova ljubica in ob tej priliki jo bo že ustmeno pregovoril, da bo šla z njim in bo varen pred ovadbo.

Komaj se je prikazal omenjenega dne ob 9. uri predpoldne pri lastnem pogrebu na mirodvoru, je tamkaj res ugledal izgubljeno družico, a tudi dva možka. Neznana pogrebca sta ga obkolila, ga prijela, zvezala ter odpeljala v zapor. Policiji se je dozdevala vest o nenadni smrti neznanega moža po vsem francoskem časopisju sumljiva. Poizvedela je v bolnici, da ni tamkaj v listih razglasenega dne umrl nikdo in torej tudi

ne bo poken. Sumili so prevaro, s katero se je sam ovadil in padel v roke

pravice eden najbolj pretkanih francoskih lopovov izza zadnjih dni.

Vezuv na delu.

Vezuv pri Neapolju v Italiji je eden od 250 ognjenikov, ki jih poznamo na zemlji. V Evropi sami je ognjena gora Sicilije Etna mogočnejša od Vezuva, Stromboli bolj zahrbtna in vendar se je izbruhov Vezuva najbolj bati. Že leta in leta obstoja na Vezuvu posebna opazovalnica, katero vodi učenjak — profesor Malandra. Natančnejša opazovanja so pokazala, da Vezuvu ni zapati. Pri vseh drugih ognjenikih označajo nastop glavnega izbruha manjši potresi in izlivi, pri Vezuvu je v tem oziru popolnoma drugače. Grozno bruhanje dne 26. aprila 1872 je nastopilo kar naenkrat. Nekaj turistov je gledalo še v žrelo, ko jih je iznenada preseletila in pokopala goreča lava. Aprila leta 1906 je začel Vezuv uničevalno delo kar nepričakovano ter uničil na stotine človeških življenj in upostošil najbolj skrbno obdelano zemljo.

Znani nemški zvezdoslovec Viljem Meyer, ki je obiskal vse ognjenike na svetu, je opazoval izbruh Vezuva leta 1906 s krova ladje s pomočjo daljnogleda in zapisal to-le:

»Skozi strašne, več kilometrov visoke oblake dima so frčale žareče bombe 800 m v višino. Bliski so razsvetljevali temne oblake. Naenkrat se je odprlo žrelo gore in začela je vreti iz sredine lava, ki se je spustila po hribu navzdol in uničila vse pod seboj.«

Tokrat je začel Vezuv s svojim strahovitim delovanjem v nedeljo dne 2. t. m. popoldne. Profesor Malandra se je počel na vulkan in pomiril sprva ljudi, da gre le za navadno ter kratko delovanje, ki se bo pomirilo v nekaj urah. Učenjak se je bridko zmotil in je Vezuv izmetal iz svoje sredine tekom dveh dni 2 milijona kubičnih metrov goreče lave. Ognjeni steber, ki sika tokrat iz žrela, je dosegel višino 500 m, temni oblaki se valijo 2—3 km visoko. Lava je dosegla celo hitrost 300 m na uro in višino 10 m. Med glavnim žrelom Vezuva in vrhom Monte Soma je dolina, ki je popolnoma izpolnjena z lavo. Reka lave se razliva na tri strani. Vznožje Vezuva je poseljeno z ljudmi. Navzlic dejstvu, da je nevarnost izbruhov nepretrgana, biva tod okoli 80 do 100.000 duš, ki se bavijo s sadjarstvom in vinogradništvom, kajti kakor povsod v sličnih razmerah, uspeva tudi tukaj izvrstna trta in najboljše sadje.

Tokrat ogroža ognjenik več vasi, gozdove, vinograde in razne nasade, ki bodo postali žrtev gorečega morja lave.

*

Dolina molka — drevo smrti!

V Braziliji v južni Ameriki se raztegajo ob levem in desnem bregu veletočka Amacona še danes neraziskani pragozdovi. Doslej se še ni posrečilo nobeni evropski ekspediciji, da bi bila prodrla v te kraje in jih odprla ostalemu kulturnemu svetu. Razkritja onemogo-

čajo divja indijanska plemena, zveri, kače, močvirja, malarične bolezni ter strupeni mrčes.

Nemec Lotar Halden je bil z raziskovalno ekspedicijo v brazilijanskih gozdovih, se je moral vrniti brez pravega uspeha in je opisal te dni ta-le doživljaj iz krajev ob Amaconski reki:

»Prodirali smo po gozdovih, skozi katere še do danes ni stopila noga kulturnega Evropejca. Bili smo na potu poleg domačinov kačipotov: jaz pisec teh vrst, tovariš Heimdahl, profesor Hoelten in en geolog. Po dolgem in mukopolnem potovanju in plazenju smo dospeli do soteske v gozdu, ki je odpirala vhod v dolino, koje premer je znašal kakih 500 m. Vođniki so nam zaupali, da se nahajamo pred vstopom v dolino molka, na koje sredini raste ogromno drevo smrti. Doslej je izginil brez sledu še vsak, ki se je drznil preko praga te doline. Iz doline molka se še ni vrnil niti eden pešec ali jezdec.

Domačini se niso upali naprej, a nas se je oprijela neugnana radovednost. Prepričani smo bili, da je svarilo vođnikov le prazna bajka, ki bi nas naj ostrašila in pripravila na vrnitev. Pustili smo konje in prtljago pri kačipotih in se odpravili peš s puškami v rokah v bajno dolino molka, da bi videli pravljíčno drevo smrti. Naprej je stopal korajžni Heimdahl in njemu smo sledili eden za drugim še ostali.

Ko smo stopili iz pragozda v dolino, je nehala bujno brazilijansko rastlinstvo. Tla so bila poraščena z mehko ter nizko travo in nekako na sredini je res košatilo ogromno drevo nam neznanega imena. Robi dolinice so bili obdani od pragozda. Dalje ko smo se pomikali, bolj je postajala trava pod nogami — mehkejša in se pogrezala.

Naenkrat zakriči Heimdahl, ki je bil prvi: »Za Boga, nazaj, jaz se pogrezam!«

Do pasu je že bil pogreznjen v močvirje. Kakor na povelje smo se ostali obrnili na pobeg, dokler nismo stali na trdih gozdnih tleh. Pogledali smo za nesrečnim tovarišem, ki se je trudil z vsemi močmi, da bi izkobilal iz močvirja, a je lezel vedno globeje. Zavedali smo se, da mu moramo pomagati, ga rešiti, a le — kako za božjo voljo!

Spomnil sem se, da imam za pasom pritrjeno dolgo vrv (takozvani laso za lov na divje konje). Vrgel sem laso proti Heimdahlu, ki se je oprijel rešilne vrvi z močjo potapljačevega se človeka. Začeli smo vleči, a naenkrat je nekaj zamigalo od drevesa smrti proti tovarišu. Brž smo uganili, da se kotali proti Heimdahlu orjaška kača, ki jej pravijo anakonda. Doseže dolžino 10 m, ni sicer strupena, a zaduši vsako živo stvar. Pograbil sem puško in ustrelil proti kači, ki se je zakotalila zadeta po močvirju. Komaj je odjeknil strel, že je oživela cela močvarasta dolinica. Na stotine anakond je privrelo na dan z drevesa, iz močvirja, od vseh strani... Vse pošasti so se valile proti nesrečnemu tovarišu, sikale do nas slišno in mu

grozile z odprtimi žreli... V nepopisnem strahu sem prepustil laso tovarišem, ki so vlekli z vsemi močmi, jaz pa sem pošiljal med kače en strel za drugim. Strelji in zadetki so nekoliko zaustavili naval golazni, a še privabil več teh pošasti! Komaj in komaj so izvlekli smrti zapisanega Heimdahla, da je stopil na trdnejša tla, jo ubral proti nam in kače v valovitih kolobarjih za njim. Po rešitvi tovariša gotove smrti so še streljali v golazen spremljevalci in morili obupno.

Šele tedaj, ko je bil na smrt preplašeni Heimdahl pri nas ob robu gozda, smo se pognali vsi v beg in z uprav zad njo sapo dosegli konje in kačipote domačine. Kače nam v pragozd niso sledile in njih vrnitev k drevesu smrti si nismo upali ogledati.

Indijanske pripovedke o dolini molka in drevesu smrti so se izkazale kot resnične. Je ta dolinica nekako zatočišče groznih kač, ki se klatijo po močvarah brazilijanskih pragozdov. Le na sredini doline so tla trdnejša in iz teh poganja bogzna koliko let staro drevo, po kojega vejah in vrhah se plazijo menin in celi ekspediciji nezabne anakonde.

Po tem strahotnem doživljaju smo se vrnili in naših raziskovalnih blođenj po neprodirnih pragozdih Brazilije je bilo konec.«

*

Grožen znak slave.

Najbolj podivjana človeška plemena prebivajo še danes po raznih avstralskih otokih in na ogromnem otočju otokov velikanov: Sumatra, Borneo in Celebes južno od Indije proti Avstraliji.

Tokrat hočemo opisati strašno razvado plemena Dajakov, ki prebivajo v notranjosti pragozdov otoka Borneo. Pri ravnokar omenjenem divjaškem narodu je znak moške dobe in slave sovražniku odsekana in v domači kolibi posušena ter skrbno shranjena glava. Ako hoče Dajak mladenič postati mož, mora nositi v vsakem ušesu po en zob podočnik iz tigrove čeljusti in tetovirajo mu z modro barvo obe spodnji roki. Predno sme okrasiti ušesa s tigrovima zoboma in nositi tetovacijo, mora pokazati starejšim vsaj eno svežo — sovražniku odsekano glavo. Čim več glav, tem večji junak je! Kako globoko vkoreninjena je ta grozna razvada pri Dajakih, nam svedoči to-le dejstvo:

Ako se spreta že dajakovska dečka, zabrusi eden drugemu zbadljivko: »Nakaj hočeš biti ponosen, koliko glav pa je že odsekal tvoj oče?«

Zeljubiti in poročiti se sme Dajak le v slučaju, da lahko pokaže izvoljenki vsaj eno glavo.

Ako se bližajo divjaki moški dobi, se jih poda po več skupaj iz rojstne vasi bolj v notrajnost pragozda. Po dnevi in dneve stikajo za človeško nasebino. Ko so izsledili človeško bivališče, ga napadejo. Vsak ima seboj krog pašu pritrjeno in s posebno živimi barvami okrašeno košaro. Kakor hitro je premagal v boju nasprotnika, mu z izredno spretnostjo odseka glavo in jo skli-